

İklim Ağı'nın Türkiye'nin Yeni İklim Hedefinden (NDC) Beklentileri

Türkiye, Paris Anlaşması çerçevesinde 2035 yılına yönelik yeni ulusal katkı beyanını (NDC) hazırlama sürecindedir. Bu süreç, yalnızca emisyon azaltım hedeflerinin güncellenmesi değil, aynı zamanda iklim krizine karşı daha dirençli, adil ve kapsayıcı bir kalkınma yolunun inşa edilmesi için önemli bir fırsat sunmaktadır.

İklim Ağı olarak, Türkiye'de iklim değişikliğiyle mücadele alanında çalışan 15 sivil toplum kuruluşunun ortak sesiyle, yeni NDC'nin yüksek iklim hedefleri ve somut politika araçlarıyla desteklenmesini talep ediyoruz. Bu belge, ağın ortak değerlendirmelerini ve yeni NDC'den beklentilerini ortaya koyarak, Türkiye'nin iklim eylemini güçlendirecek ve küresel iklim mücadelesine katkısını artıracak öneriler sunmaktadır.

İklim Ağı hakkında

İklim Ağı, Türkiye'de iklim değişikliğiyle mücadele konusunda çalışan farklı uzmanlık alanlarından kurumların bir araya gelmesiyle oluşturulmuştur. Ağın üyeleri şunlardır:

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği
ClientEarth
Avrupa İklim Eylem Ağı
Doğa Derneği
Greenpeace Türkiye
Hukuk Doğa ve Toplum Vakfı (HUDOTO)
İklim Değişikliği Politika ve Araştırmalar Derneği
İklim için 350 Derneği (350 Türkiye)
Mekanda Adalet Derneği
Sürdürülebilir Ekonomi ve Finans Araştırmaları Derneği (SEFiA)
TEMA Vakfı
Temiz Hava Hakkı Derneği
Türetim Ekonomisi Derneği
WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı)
Yeşil Düşünce Derneği

Farklı uzmanlıkları ve yaklaşımlarıyla İklim Ağı üyeleri, Türkiye'nin yeni NDC'sinin hem daha iddialı hem de daha uygulanabilir olması için politika yapımcılarla ortak bir diyalog geliştirmeyi hedeflemektedir.

Yeni iklim hedefinin içermesi beklenen temel unsurlar:

- Bilim temelli, mümkün olan en iddialı seviyeleri yansıtan, 1.5 derece hedefiyle, konuya dair uluslararası mahkemelerin tespitleriyle uyumlu bir azaltım hedefi,
- Paris Anlaşması'nın küresel uyum hedefini gerçekleştirmeye yönelik somut önlemler,
- Adil geçiş,
- Gezeğin üçlü krizi karşısında iklim değışikliği ile mücadele, arazi tahribatının önlenmesi, biyolojik çeşitlilik ve doğa koruma ile kirlilik önlemeye dair bütüncül yaklaşım,
- Halkın katılımı, bilgiye ve adalete erişim,
- Finans: yalnızca işletmelerin değil, toplumun kırılgan kesimlerinin de erişimini sağlamaya yönelik düzenlemeler & mekanizmalar, karbon fiyatlandırma mekanizmalarından elde edilecek gelirlerinin şeffaf yönetimi, adil dağılımı, devlet yardım ve desteklerinin şeffaflığı & fosil yakıt teşviklerinin sonlandırılması, şirketlerin sürdürülebilirlik beyan yükümlülüklerine dair çerçevenin geliştirilmesi.

Katılımcılık

- 1,5 derece eşğine uygun bir karbonsuzlaşma patikasının hayata geçmesini güvence altına alacak Sivil toplumun zamanında, bilgilendirilmiş, etkili katılımı için yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Bu kapsamda ilk adım olarak iklim alanında çalışan 15 sivil toplum örgütünü temsil eden İklim Ağı, İklim Değişikliği Uyum Koordinasyon Kurulu'na üye olarak alınmalıdır.

Azaltım

2035 sera gazı azaltım hedefi bilimsel yollarla belirlenmeli;

- Türkiye'nin ulusal katkı beyanının "bilimsel" ve "güvenilir" olabilmesi için öncelikle referans senaryo, tarihsel emisyon eğilimleri ve 2015 yılından bugüne yaşanan gelişmeler de göz önünde bulundurularak gerçekçi bir patikaya çekilmelidir.
- 2035 sera gazı azaltım hedefi bilime dayalı olmalı. Bu kapsamda, 1,5 derece eşğı ve Türkiye'nin 2053 net sıfır hedefine uyumlu olmalı ve Türkiye emisyonlarını bugünden başlayarak azaltmayı hedeflemeli.

Bununla birlikte, NDC kapsamında:

- denkleştirmeye (özellikle uluslararası denkleştirme) yer verilmemelidir. Ulusal denkleştirmeye yer verilmesi halinde ise denkleştirmelere dair şeffaflık, ilavelik, süreklilik, çifte hesaplamının önlenmesi, emisyon azaltımlarının ve uzaklaştırmalarının kesin ve güvenilir hesaplanması gibi güvenceler somut bir şekilde ortaya konulmalı,
- Azaltım yükümlülükleri yüksek riskli teknolojilere/ yanlış çözümlere (kömür, doğalgaz, nükleerden elde edilen hidrojen, Carbon Capture Storage-CCS-, jeomühendislik, nükleer enerji vb.) bağımlı kılınmamalı,

- 2030 sera gazı azaltım hedefi, 1,5 derece eşiği ve Türkiye'nin 2053 net sıfır hedefine uyumlu olarak revize edilmeli,
- Ölçülebilir, iddialı ve gerçekçi sektörel alt hedefler ve tedbirler içermeli,
- Sera gazı ve hava kirleticisi olan emisyonların azaltılması için çevre mevzuatında fosil yakıtlı elektrik üretim santralleri ve sanayi tesislerine tanınan kirlenme istisnaları kaldırılmalı,
- Enerji, ulaşım, sanayi gibi kilit sektörlerin dekarbonizasyonu için sektörel stratejiler ve sektörel ulusal emisyon üst sınırları belirlenmeli,
- Elektrik üretiminde kömür tüketiminin sınırlanmasına yönelik bir tarih ve çıkış planı açıklanmalı
- Sanayide kömür kullanımı, kömür madeni genişlemeleri, enerji alanında gaz ve petrol için yeni yatırımların sonlandırılmasına yönelik bir tarih açıklanmalı,
- İletim ve dağıtım şebekesi 120 GW rüzgar ve güneş enerjisi kapasitesine uygun hale gelmeli,
- Biyolojik çeşitlilik ve ekosistem restorasyonu, orman alanlarının ve deniz çayırlarının korunması ile yutak kapasitesinin 2 katına çıkarılması hedeflenmelidir.

Adil enerji geçişi

2030 yılına kadar bir Adil Geçiş Mekanizması kurulmalı.

- Bu mekanizma fosil yakıt sektörlerinde işgücü dönüşümü ve yerel ekonominin yeşil dönüşümü, konutlarda enerji tüketiminin karbonsuzlaşması, enerji yoksulluğuna ilişkin tedbirler gibi çeşitli alanları ve kırılgan grupların "geride kalmaması" ilkesini karşılayacak şekilde tasarlanmalıdır.

Uyum

Kuraklık ve afetlerle mücadele

- Sünger şehir yaklaşımıyla uygulanacak doğa temelli çözümlerle en az 10 büyükşehirde yağmur suyu tutma kapasitesi %50 artırılmalı,
- Tarımda doğru ürün planlaması yapılarak ve tasarruflu sulama sistemlerine geçilerek su israfı önlenmeli, tarımsal sulama en az %50 oranında azaltılmalıdır.

Sağlık

- Ekosistem odaklı çözümlerle, kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının 12,6 m²'den 20m²' çıkarılmalı,
- 2028'e kadar sıcak hava dalgalarına maruz kalan nüfusun oranı ve maruziyet nedeniyle sağlık sorunu yaşayan nüfusun oranı belirlenmeli, 2030 yılına kadar sıcak hava dalgasına maruz kalan ve sağlık sorunları yaşayan nüfusun ne oranda azaltılacağına dair hedef belirlenmeli,
- CO₂ dışı kirleticiler ölçülebilir, izlenebilir kriterlerle NDC'ye dahil edilmeli,
- NDC'de taahhüt edilen sera gazı azaltım önlemlerinin hava kalitesi ve insan sağlığı üzerindeki faydalarına ilişkin sayısallaştırılmış hedeflere NDC'de yer verilmelidir.

Doğa koruma ve biyolojik çeşitlilik

- 2030 yılına kadar korunan alanların payının %30'a çıkarılması hedefi NDC'nin parçası haline gelmeli, 30*30 Hedefin uygulamasına yönelik ulusal mevzuat ve izleme süreçlerin en geç 2026 sonuna kadar yürürlüğe girmesi,
- Bozulmuş ekosistemlerin (orman, sulak alan, tarım alanı vs...) en az %30'unun restore edilmesi NDC'de yer almalıdır.

Tarım ve gıda güvencesi

- Agroekoloji ve onarıcı tarım uygulamalarının (organik tarım da dahil olmak üzere) mevcut ülke tarım toprakları içerisinde payı %10'a çıkarılmalıdır.

Ormancılık

- Yeni yangın rejimi ile yangın riski artan alanlar 2026 yılına kadar belirlenmeli,
- 2026 yılı sonuna kadar, yüksek yangın riski taşıyan bölgelerde geleneksel yangın önleme yöntemlerinin güncel bir envanteri çıkarılmalı, bu yöntemlerin yeni iklim projeksiyonları ışığında uygulanmasına 2027 yılında başlanmalıdır.
- Uyum kapasitesinin güçlendirilmesi için orman yangınları ile mücadele teşkilatının büyüklüğü, eğitim ve donanım kapasitesi ihtiyacı 2027'ye kadar belirlenmeli,
- 2028'e kadar bu kapasite kurulmalıdır.

Finansman

2030 yılına kadar fosil yakıt teşvikleri kaldırılmalıdır.